

SLOVENSKI

Pr. VSEUCILISKA KNJIŠNICA

Ljubljana

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike. — Inserati: do 30 petič 2 D, do 100 vrt 2 D 50 p, večji inserati petič vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 420 D

Upravišтво: Knafljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poština plačana v gotovini.

Locarno

Prijazno mesto v Južni Švici je sprejelo danes za nekaj dni največje diplomatske zapadne Evrope, da se posvetuje o vprašanju arbitražnega in garancijskega pakta, ki je bil postavljen na dnevi red že v Ženevi za časa septembrskega zasedanja Društva narodov.

Dočim se je v Ženevi govorilo v splošnih izrazih in v ugotovljenih frazah o miru in o potrebi mirovne organizacije zapadne Evrope, potom arbitražnih in garancijskih paktov, se zdi, da bodo diplomati v Locarnu govorili bolj konkretno in da bo res prišlo do važnih mirovnih zaključkov.

Francoski min. predsednik Painlevé je n. pr. pri občutljiv spomeniku za francoskega znanstvenika Denisa govoril o Locarnu čisto konkretno ter v tem oziru podal izjave, ki pomenijo velik korak k približevanju med Nemčijo in Francijo. Painlevé je precizno podčrtal možnost bodočega prijateljstva med Francijo in Nemčijo, ki da je temeljna potreba miru v Evropi. Pogajanja v Locarnu pa je označil kot najsmelejši poizkus resnične mirovne organizacije po premirju leta 1918.

Tudi češkoslovaški minister zunanjih del dr. Beneš je te dni govoril o pogajanjih v Locarnu ter navedel s znano svojo prostodušnostjo in odkritostjo, s katero vodi češkoslovaško zunanjo politiko že vsa zadnja leta, stvari, ki omogočajo natančen vpogled v dalekosežnost pogajanj v Locarnu.

Tu bo šlo najprej za francosko-belgijsko-nemško pogodbo, ki naj omogoči spopad med temi tremi državami. Na prvi pogled je jasno, da bi taka pogodba omogočila celi Evropi dolgo dobo mirnega sožitja in da bi pomenila v gospodarskem oziru konsolidacijo razmer, konsolidacijo valut in redno gospodarsko življenje. Prepričani smo, da bi se v tem slučaju Evropa v najkrajšem času tako opomogla, da bi mogla prevzeti staro vodilno vlogo v svetovni politiki ter predvsem Združene države potisniti nekoliko v ozadje.

Nadalje je naznanil dr. Beneš, da se bodo v Locarnu sklepale arbitražne pogodbe med Francijo, Belgijo, Poljsko in Češkoslovaško na eni ter Nemčijo na drugi strani. Arbitražne pogodbe, podpisane od toliko držav, bi vsekakor podpirale mirovna stremeljenja v Evropi.

V Locarnu naj bi se nadalje omogočil vstop Nemčije v Društvo narodov, kar je doslej znatno kvarilo položaj v Evropi, ker se je moralo stalno razlikovati premagan in zmagovalne države. Z vstopom Nemčije v Društvo narodov bi odpadlo vsako tako bodoče razlikovanje evropskih držav in bi se vzpostavila popolna enakopravnost.

Z ozirom na Malo antanto je dr. Beneš poudaril, da ostanje vse pogodbe nedotaknjene. Sporna so samo vprašanja besedil tozadnjih pogodb, kakor tudi garancije, ki se naj položijo od držav za arbitražne pogodbe. Sporn je nadalje obseg arbitražnih pogodb.

Z vsemi temi pogodbami se bodo uredile zadeve na zapadu in bo mogla Evropa usmeriti pogled na vzhod. Z Rusijo treba urediti razmerje in to se bo zgodilo, čim se na zapadu rešijo gori navedena vprašanja. Češkoslovaška se je že začela približevati Rusiji. Med Poljsko in Rusijo so zavladali prav dobri odnosi, kar izhaja že iz navedenega Čičerinovega poseta v Varšavi. Tudi naša država je storila v Ženevi korake, ki se lahko tolmačijo kot približevanje Rusiji. In to je tudi prav, ker ne gre, da vzamemo napram tako veliki slovanski državi anatično ali celo sovražno stališče, ko potrebujemo vendar Rusijo, da postanemo v pravem smislu besede velesila Balkana in Južne Evrope.

Locarno pomeni torej povsem resen korak k pomirjenju Evrope. S tem bodo prenehali konflikti in zapletljivi na zapadu in bo mogla evropska politika kreniti na vzhod, da reši vprašanje Rusije. V tej stvari pa mora naša država prevzeti inicijativo ali pa vsaj sodelovati v najintenzivnejši meri.

UMOR NAŠEGA DRŽAVLJANA V SOFIJI

— Sofija, 5. oktobra. (Izv.) V nekem hotelu je bil sredi umorjen jugoslovanski državljani Kolenič, rodom iz Strumice. Morilci so popolnoma neznani. V krogih jugoslovanske kolonije je zavladalo veliko vznemirjenje, ker ni izključeno, da gre tu o politični umor.

Pred novimi političnimi dogodki

Prva seja ministrskega sveta. — Zahteve radičevcev. — Smernice nove agrarne politike.

— Beograd, 5. oktobra. (Izv.) V splošnem vlada v političnem življenju še vedno stagnacija. Politični dogodki se napovedujejo le v splošnih konturah. Danes dopoldne je opaziti napeto zanimanje za prvo redno sejo ministrskega sveta po dvome-sečnem odmoru. Navzoči so v Beogradu skoraj vsi ministri razen Nikole Pašića. Točno je sedaj ugotovljeno, da prispe Nikola Pašić v četrtek ali najpozneje v petek v Beograd iz Monte Carla. Današnji dopoldanski ministrski svet, kateremu so prisostvovali vsi radikali, od radičevcev pa le minister Pavle Radić, je razpravljal izključno o tekočih in nujnih resornih zadevah. S politično aktualnimi problemi se ministrski svet ni bavil. Vsa politična vprašanja so odložena do Pašićevega povratka, kateremu bo obenem pridržana končna odločitev.

V svojem tisku radičevci še vedno forsirajo vprašanje imenovanja Stepana Radića za podpredsednika vlade. Nekateri listi razmotirajo način, kako bi se to vprašanje lahko rešilo, čeprav bi bilo v nasprotju z zakonom in ustavo. Ti Radiću naklonjeni listi nasvetujejo, naj bi se Radiću

poverilo ministrstvo brez portfelja, toda vsi člani vlade naj bi se glede vrstnega reda izjavili v korist Stepana Radića, tako da bi postal Radić po vrstnem redu prvi za ministrskim predsednikom. Radikalni ministri se takim načrtom odločno upirajo. Upoštevalo gotovo okolnosti in slučaje, ko bi Radić postal mogel v kritičnem momentu gospodar situacije in bi radikale potisnil v ozadje.

Včeraj na dvoru ni bilo nikakih avdi-jenc. Sprejet je bil le minister ver Miša Trifunović.

Danes dopoldne je prisel v Beograd minister na razpoložanju in vodja SDS v Sloveniji dr. Gregor Žerjav.

V Beograd je iz Sarajeva prisel državni podtajnik v ministrstvu za agrarno reformo dr. Vladimir Andrić. Ko se prihodnje dni vrnejo še ostali podtajniki, se vrši v ministrstvu agrarne reforme pod predsedstvom ministra Pavla Radića konferenca, ki ima rešiti vprašanje fakultativnega odkupa in obenem določiti načelne in splošne smernice agrarne politike vlade RR.

Odkritje spomenika E. Denisu

Manifestacije francosko-češkoslovaškega prijateljstva. — Značilen političen govor Painlevéja.

— Praga, 4. oktobra. Iz južnofrancoskega mesta Nimesa prihaja obširno poročilo o svečanem odkritju spomenika Ernestu Denisu, zgodovinarju in velikemu prijatelju Slovanov. Svečanosti so se udeležili člani francoske vlade in zastopniki Češkoslovaške republike. Od Francozov so bili navzoči min. predsednik Painlevé, ki je imel znamenit govor političnega značaja, nanašajoč se na varnostno konferenco, pravosodni minister Steeg, prosvetni minister de Monzie in drugi. Češkoslovaško so zastopali prosvetni minister dr. Marković, poslanik dr. Osudski, delegat dr. Maxa za češkoslovaške legacije in univ. prof. Novotny. Jugoslovensko vlado je na slavnosti zastopal pariški poslanik dr. Miroslav Spalajković.

Navzoč je bil tudi Rus Miljukov. Spomenik je postavljen na trgu „Assas“ nasproti rojstni Denisovi hiši. Spomenik je delo češkega kiparja Španiela. Spomenik je vilit iz velikega bivešega avstro-ogrškega topa.

Med slovesnim odkritjem so govorili zastopniki francoske in češkoslovaške vlade ter župan mesta Nimesa, ki je na slovesen način sprejel spomenik v oskrbo in varstvo.

Med splošno pozornostjo je nato povzel besedo ministrski predsednik Painlevé, ki je slavil veliko Denisovo delo ter izrazil obenem globoko spoštovanje mlademu in vztrajnemu češkoslovaškemu narodu, ki je bil iniciator današnje slavnosti. V svojem govoru je Painlevé najprej omenjal staro in veliko tradicijo zunanje francoske poli-

tike, ki sloni na načelu podpiranja malih narodov, njihovega osvobođenja in pomirjenja. V najboljših kritičnih momentih svetovne vojne Francija ni v ničemer popustila v borbi za mednarodno pravičnost. Pravo pomirjenje Evrope naj pride iz onih, s krvjo zalitih krajev, kjer sta se borila dva velika civilizirana naroda. Francosko-nemško pomirjenje postani temeljni kamen evropske civilizacije. Oba naroda pa morata tudi opustiti vsako medsebojno nezaupanje. S takimi načeli prihaja Francija v Locarno, ker bo največji poskus za ureditve svetovnega mira. Toda nečemo, da bi radi važne vloge, ki jo ima Rena v evropskem miru, morali po vojni osvobojeni mladi narodi biti vedno na straži proti nevarnostim, ki ogrožajo njih svobodo, ne da bi se pomirili s sličnimi pogodbami, kakor se pripravila glede Rene. Francija je dala zadostno izraza svoji volji odvrti svet od nasilja. Mladi narodi bodo našli tudi v bodočih pogodbah garancijo, da lahko vedno računajo na podporo in zvesto prijateljstvo Francije.

Končno je min. predsednik v laskavih besedah omenjal staro zvestobo in prijateljstvo Češkoslovaške do Francije ter je končal:

Francija, Češkoslovaška in Poljska in z njimi tudi kraljevina SHS in Rumunska premagale so nasprotnike, sedaj jim je skupen cilj se z njimi pomiriti. V teh ciljih ostaneta Češkoslovaška in Francija nerazdružni zaveznici.

Varnostna konferenca v Locarnu

Dr. Beneš o važnosti sestanka v Locarnu. — Konferenca ima podati garancije za končno konsolidacijo Evrope in ohranitev miru.

— Praga, 4. oktobra. (Izv.) Zunanji minister dr. Beneš je izročil zastopnikom tiska daljšo izjavo o pomeni varnostne konference v Locarnu. Med drugim je omenil: »Smatram posvetovanja o varnostnem paktu za eno onih posvetovanj, ki bodo, če uspo, pomenjale mejnik v povojni evropski politiki. Varnostni pakt ima ustvariti novo situacijo, ki naj bi bila označena s tremi važnimi dejstvi:

1. s sklenitvijo francosko-belgijsko-nemškega sporazuma, ki ima preprečiti in onemogočiti vojno med temi državami;
2. s sklenitvijo arbitražnih pogodb med Francijo, Belgijo, Poljsko in Češkoslovaško na eni strani in Nemčijo na drugi strani;
3. s pristopom Nemčije k Društvu narodov, s čemur bo odstranjena povojna delitev evropskih držav v dve kategoriji in bo Nemčija priznana kot ravnopravna med ostalimi velesilami, s čimur se znatno spremeni evropska situacija.

Dr. Beneš poudarja nadalje, da noče biti oficijelni optimist, marveč je globoko prepričan v uspehe varnostne konference. Za Češkoslovaško pomenja sporazum v Locarnu: a) ob Reenu, to je med Francijo in Nemčijo je zajemljen mir, na ta način bo obenem Srednja Evropa v veliki meri konsolidirana ter ji je zagotovljen mir; b) naše dosedanje pogodbe in vse garancije tako s Francijo kakor tudi z državami Male antante ostanejo neizpremenjene in c) dobiva-

mo boljše garancije v obliki arbitražnih pogodb, ki bodo vedno in naravno novo obrambno sredstvo vsem onim, ki bi bili ogroženi.

V nadaljnji svoji izjavi je dr. Beneš omenil, da je Češkoslovaška prejela od francoske vlade formalni poziv na varnostno konferenco v Locarno. Najprej se bodo pričeli razgovori med zavezniki in Nemčijo o varnostnem paktu in nato se prično posvetovanja o arbitražnih pogodbah. Celokupno bo na konferenci podpisanih šest diplomatskih dokumentov: renška pogodba, širi arbitražne pogodbe in garancijska pogodba s Češkoslovaško in Poljsko.

Koncem svojega ekspeza je zunanji minister opozarjal tudi na sporne točke, ki so se pojavile med zavezniki in Nemčijo. Veliko težkočo napravila formulacija varnostnega pakta, kakor tudi vprašanje obsega arbitražnih pogodb.

K posetu Čičerina v Varšavi je dr. Beneš pripomnil, da bi pomenjalo zbližanje Poljske in Rusije, če se to uresniči, politični uspeh Poljske, ki more zelo koristiti tudi Češkoslovaški.

— Locarno, 5. oktobra. (Wolff). Za danes ob 11. dopoldne določena seja zunanjih ministrov je namenjena le formalnostim. Popoldne se prično stvarna posvetovanja. Voditelji delegacij, tako Briand in Chamberlain so včeraj popoldne sprejeli novinarje svojih držav ter so jim po-

deli načelna pojasnila o pomenu konference. Zunanji minister Briand je zlasti poudarjal dobro voljo Francije, da se doseže končni sporazum, dočim je Chamberlain omenjal zgodovinski pregled in razvoj vseh problemov, ki jih ima rešiti varnostna konferenca. Luganski škof je opravil v stari cerkvi Sv. Antona sredi ob 20. svečano cerkveno opravilo, v katerem je prošil Boga, da blagoslovi delo konference, ki naj bi utrdila svetovni mir. Cerkevemu opravilu so prisostvovali tudi člani nemške delegacije.

— Locarno, 4. oktobra. (S.) Francoski zunanji minister Briand se je izrazil napram novinarjem, da prevzame predsedstvo na današnji dopoldanski seji zunanjih ministrov Chamberlain. Briand je dalje ugotovil, da se bodo nadaljevala medsebojna posvetovanja na temelju spomenice, ki jo je sestavila nemška vlada dne 9. februarja t. l.

Wolffov urad objavlja vsebinsko izjavo, ki jo je podalo vodstvo nemške delegacije nemškemu novinarjem. Državni kancelar in zunanji minister sta odkritosrečno in prepričevalno zatrjevala, da sedaj prehaja končno Evropa k resničnemu miru. Kancelar dr. Luther je priznal, da so cilji konference s tem komplicirani, ker je označila nasprotna pogajajoča se stranka zvezo med varnostnim paktom in Društvom narodov za neločljivo. Zunanji minister dr. Stresemann je posvetil največji del svoje izjave posetu komisarja Čičerina v Berlinu. Skušal je globoki vtis, ki so ga napravile Čičerinove izjave o sklenitvi nemško-ruske trgovinske pogodbe, omiliti, naglašujoč, da Nemčija noče voditi niti posebne zapadne niti posebne vzhodne politike. Ne obstoja nikak posebna vzhodna orientacija. Nemčija želi še nadalje, da ostane z Rusijo v dobrih gospodarskih odnosih.

Kongres samostojne demokratske stranke

— Beograd, 5. oktobra. (Izv.) Vodstvo samostojnodemokratske stranke je včeraj sklicalo konferenco glavnega strankinega odbora in odbora za mesto Beograd. Na tem sestanku je Svetozar Pribičević izbrpno poročal o svoji agitacijski turneji po Dalmaciji in Bosni. Svetozar Pribičević je v svojem govoru izrazil zadovoljstvo nad doseženimi uspehi. Nujno je potrebna ustanovitev krajevnih organizacij povsod, kjer je opaziti napredek samostojne - demokratske stranke. Na sestanku so sklenili, da se priredi v Beogradu javna zabava in strankin kongres se določi za prvo polovico meseca decembra.

Na sestanku so razpravljali tudi vprašanje strankinega kongresa in večje javne prireditve. Začetkom meseca novembra se priredi v Beogradu javna zabava in strankin kongres se določi za prvo polovico meseca decembra.

Občinske volitve na Hrvaškem

— Sisak, 5. oktobra. (Izv.) Včeraj so bile tu občinske volitve. Voliti je bilo treba 24 občinskih odbornikov. Glasovalo je 1749 volitev. Od teh glasov so dobili: radičevci 621 glasov in 9 mandatov, socialni demokrati 148 glasov 2 mandata, komunisti 196 glasov in 3 mandate, samostojni demokrati 384 glasov in 5 mandatov, uradniška lista 78 glasov in 1 mandat, hrvatski zajedničarji 286 glasov in 4 mandate. Radikali so dobili samo 36 glasov, a nobenega mandata. Glasovi samostojnih demokratov so od zadnjih skupščinskih volitev porasli za 80 %. Pri skupščinskih volitvah so samostojni demokrati prejeli v Sisku 286 glasov, a sedaj 384. Radikali in zajedničarji so pri skupščinskih volitvah skupno dobili 1076 glasov in je sedaj videti znatno nazadovanje obeh strank.

— Križevci, 5. oktobra. (Izv.) Pri včerajšnjih občinskih volitvah so samostojni demokrati dobili dva mandata (popreje 1), radičevci 8, delavci 2, Davidovičevi demokrati 1, radikali 1 in zajedničarji 6.

PRESEDNIK KASACIJSKEGA SODIŠČA

— Beograd, 3. oktobra. (Izv.) Podpisan je ukaz, s katerim je imenovan za predsednika kasacijskega sodišča dr. Dušan Subotić, kasacijski sodnik v Beogradu.

PROTESTI PROTI TRGOVIN-SKI POGODBI Z AVSTRIJO

— Beograd, 5. oktobra. (Izv.) O sklenitvi trgovinske pogodbe z Avstrijo redno prihajajo iz trgovskih in industrijskih krogov opravičene in utemeljene pritožbe proti pogodbam. Zunanje ministrstvo in ministrstvo za trgovino in industrijo dobivata vedno obširne proteste. Kranjska industrijska družba je po svojem glavnem vodstvu sedaj predložila merodajnim ministrstvom zelo obširno spomenico, ki naveda stvarne argumente proti trgovinski pogodbi, ki bo naša na veliko škodo na Jesenicah razvija železni industriji.

POLJSKA SE UDELEŽI LOCARNSKE KONFERENCE

— Varšava, 5. oktobra. Poljski zunanji minister Skrzynski odputuje 6. oktobra na konferenco v Locarno. Poljsko zunanje ministrstvo je bilo na to konferenco oficijelno pozvano od strani francoske vlade. Ker se 5. t. m. prično najprej pogajanja o renškem paktu, pridejo na dnevi red arbitražne pogodbe šele okoli 8. t. m.

BOLGARSKI POSLANIK O LEPOTAH SLOVENIJE

— Beograd, 5. oktobra. (Izv.) Bolgarski poslanik na našem dvoru g. Vakarevski se je povrnil iz dopusta ter je danes posetil zunanega ministra dr. Ninčiča. Poslanik Vakarevski je izjavil vašemu dopisniku, da je večino dopusta preživel na Bledu odnosno v Ljubljani. Ni se mogel nadevati krasotam Slovenije zlasti planinskega sveta.

DOMAČE NOGOMETNE TEKME

— Zagreb, 5. oktobra. Zagrebška reprezentanca: graški Sturm 5:1 (3:1). Igra je bila zelo temperamentna. Gradjanski: Železničarji 8:1, Concordia: Sparta 7:0. V Sarajevu je bila nogometna tekma SSK: Slavija 4:4. V Beogradu BSK: Jugoslavija 3:2. — Ilirija: Hermes 10:0. Obe moštvi v rezervami.

Cankov na potovanju

Praga, 3. oktobra, 1. Po informacijah tukajšnjih političnih krogov pride bolgarski min. predsednik Cankov, ki se sedaj nahaja v Švici, v kratkem v Prago. Najprej obišče Mussolinija, potem Pariz in London in končno čsl. zunanjega ministra.

Borzna poročila. Ljubljanska borza.

Lesni trg.
Late 25/50, 30/50 monte frc. m., blago 550, breza od 10—30 cm frc. meja, blago 400, hrastova drva suha frc. n. p., kotična 5 vav., denar 17.50, blago 17.50, zaključki 17.50.

Žitni trg.
Pšenica domača frc. Lj. denar 255, blago —, koruza stara par. sremska p. 1 vav. denar 182.50, blago 185, zaključki 182.50, koruza nova sušena par. sremska p. denar 162.50, —, koruza nova sušena par. bos. p. denar —, blago 170, koruza nova par. slav. p. denar —, blago 140, koruza v storžih par. slav. post. 1 vav. denar 70, blago 70, zaključki 70, oves slav. pa. Lj. 1 vav. 190, 190, 190, fižol ribničan frc. Lj. denar 325, —, fižol prep. frc. Lj. 350, —, fižol mand. frc. Lj. 300, —, fižol rujavi bu. pa. slav. p. —, 220.

Vrednote.
70dst. invest. pos. iz 1. 1921 denar 84, blago 85, 2in polodst. drž. renta za vojne škodo denar 362, blago 367, Celjska pos. —, 205, Ljubljanska kreditna banka denar 223, blago 240, Merkantilna banka 100, 105, Prva hrvatska š. ted., 100, 1010, Kred. zavod 175, 185, Strojne tovarne in livarne 125, 126, 125, Trboveljska prem. d. 362, 368, Združenje pap. Lj. 120, 121, 120, Nihag 36, 38, Stavbena d. d. 165, 180, Sešir d. d. 115, 150, 4 in polodst. zast. 1 kr. dež. bke. 20, 25, 4 in polodst. kom. zad. dež. bke. 20, 25.

Zagrebska borza.

Dne 5. okt. Sprejeto ob 13
Devize: Curih 10.865—10.945, Pariz 266 —265, Praga 166.50—168.50, Newyork 56.13 —56.73, London 272.626—274.625, Trst 225.95 —228.35, Berlin 13.40—13.50, Dunaj 791.90—801.90. — Valute: dolar 55.40—56, Kira 223.80 —228.20.

EFEKT.

70dst. invest. posoj. 1921 80, 2 in polodst. drž. rente za ratnu štetu 358—360, Ljubljanska kreditna 220, Centralna banka 11, Hrv. eskomptna banka 134—134.50, Kreditna bka. Zgb. 135—138, Hipotekarna banka 73.50—74.50, Jugobanka 112—113, Prašedniona 1005—1010, Slovenska banka 49—50, Eksplo. atacija 50—53, Drava d. d. Osijek 250, Sečera, Osijek 510—520, Isis d. d. 70, Nihag 40, Gutman 435, Slaveks 145—160, Slavonija 54—55, Strojne tovarne —, Trboveljska 360, Uneion, paromlin 440, Vevče 120.

Inozemske borze.

Curih, 6. okt. Borza: Beograd 9.175—9.20, Pariz 23.90—23.95, London 25.09—25.105, Newyork 513.20—518.70, Milan 20.75—20.85, Praga 15.325—15.375, Dunaj 73.10—73.20.
Trst, 5. okt. Predborza: Beograd 44—44.15, Pariz 114.50—115, London 120.40—120.60, Newyork 24.85—24.95, Curih 478—478.50, Praga 73.25—73.50, Dunaj 260—265.

